

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 5(11) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 5(11) 2023

Kiev – 2023

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11))

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2023. № 5(11) 2023. С. 945

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 31.05.2023, № 14/5-23)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематики наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волощенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)

- Бержанір А.Л.** 383
*ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ ЯК
ЧИННИКА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ*
- Білик Л.В., Маруш І.В.** 393
*ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС
ВИВЧЕННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ
ЛІКАРІВ*
- Бойко І.М.** 401
*КОМПЛЕКС МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПОДАЛЬШОЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА*
- Бурчак Л.В.** 413
*ЗМІСТ І СТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ*
- Волошина О.В., Зелінський В.Ю.** 424
*РОЛЬ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Горопаха Н.М.** 436
*ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ*
- Дзевицька Л.С., Лобода О.В., Чаплінська Н.О.** 451
*ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Діомідова Н.Ю., Частник О.С.** 462
ІМІДЖ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО ПОБУДОВА
- Єсіпова О.О., Гончаров Є.І.** 472
*ДОРОЖНЯ КАРТА, ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Єсіпова О.О., Карпенко С.І.** 480
*ПОНЯТТЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В НАВЧАЛЬНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ*

УДК 37.012.1

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)-383-392](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11)-383-392)

Бержанір Анатолій Леонідович кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, тел.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-3224-5008>

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ ЯК ЧИННИКА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті досліджено сутнісні характеристики філософсько-методологічних аспектів освіти як важливого чинника суспільного розвитку та її вплив на соціально-економічні та духовно-ціннісні трансформації. У сучасних умовах соціально-економічні, політичні, духовно-ідеологічні інновації можуть бути реалізовані шляхом впровадження науково обґрунтованих концептуальних засад, форм і методів освітнього процесу. Констатовано актуальність наукових досліджень особливостей функціонування освітнього процесу, пошуку ефективних принципів, методів щодо навчання і виховання різних категорій і вікових груп вихованців. Філософська інтерпретація сутності новітніх педагогічних технологій забезпечуватиме методологічні підходи під час їх реалізації.

На основі аналізу освітнього простору визначено змістовну та організаційну структуру системи освіти як цілісного педагогічного процесу формування особистості. Вона включає процеси навчання і виховання з метою інтелектуального, морального, соціального розвитку, забезпечення соціалізації та індивідуалізації людини.

Вивчено пріоритети розвитку освітнього комплексу, реалізація яких обумовить забезпечення конституційних гарантій доступності та рівності прав громадян на отримання освіти, покращення інтелектуальних та професійно-кваліфікаційних характеристик працівників, підвищення їх культурного рівня тощо.

Доведено, що філософська наука здійснює не тільки цілісну, наукову інтерпретацію змісту інституту освіти, але й постійно і системно сприяє формуванню ідеалів та цінностей як суспільства в цілому, так і окремих особистостей. Для підвищення ефективності освітнього процесу важливе розуміння цінності знання, освоєння сучасних методів наукового пізнання, формування світогляду, соціальних і моральних переконань.

Обґрунтовано завдання філософії освіти з обґрунтування базових цілей, напрямів, моделей функціонування освітніх та виховних інститутів, головних якостей сучасної або перспективної освітньої системи. Наукові дослідження з використанням філософської методології інтерпретації суспільства і людини повинні бути спрямовані на методологічну, гносеологічну, світоглядну сутності освіти.

Ключові слова: освіта, суспільний розвиток, філософсько-методологічні аспекти, особистість, виховання, філософія освіти, інноваційність освіти.

Berzhanir Anatolii Leonidovych Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 2, Uman, 20301, tel.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-3224-5008>

PHILOSOPHICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF EDUCATION AS A FACTOR OF SOCIAL DEVELOPMENT

Abstract. The article explores the essential characteristics of the philosophical and methodological aspects of education as an important factor in social development and its impact on socio-economic and spiritual value transformations. In modern conditions, socio-economic, political, spiritual and ideological innovations can be implemented through the introduction of scientifically based conceptual foundations, forms and methods of the educational process.

The relevance of scientific research on the features of the functioning of the educational process, the search for effective principles, methods of teaching and educating various categories and ages of pupils is stated. Philosophical interpretation of the essence of the latest pedagogical technologies will provide methodological approaches during their implementation.

Based on the analysis of the educational space, the content and organizational structure of the education system as an integral pedagogical process of personality formation is determined. It includes the processes of training and education for the purpose of intellectual, moral, social development, ensuring the socialization and individualization of a person.

The priorities of the development of the educational complex, the implementation of which will ensure the provision of constitutional guarantees of accessibility and equality of citizens' rights to receive education, improve the intellectual and professional characteristics of workers, and increase their cultural level, are studied.

It is proved that philosophical science provides not only a holistic, scientific interpretation of the content of the institution of education, but constantly and systematically contributes to the formation of ideals and values of both society as a whole and individuals. To improve the efficiency of the educational process, it is important to understand the value of knowledge, to master modern methods of scientific knowledge, to form a worldview, social and moral convictions.

The tasks of the philosophy of education to substantiate the basic goals, directions, models of the functioning of educational and educational institutions, the main qualities of a modern or promising educational system are substantiated. Scientific research using the philosophical methodology of interpreting society and man should be directed to the methodological, epistemological, ideological essence of education.

Keywords: education, social development, philosophical and methodological aspects, personality, upbringing, philosophy of education, innovativeness of education.

Постановка проблеми. В умовах сучасного цивілізаційного поступу значно зростає цінність системи освіти як соціального інституту, який забезпечує функціонування і відтворення не тільки соціально-економічного, але й інтелектуального та культурно-ціннісного потенціалів суспільства. Провідною метою освіти є її спрямування на підтримку формування індивідуальних потенціалів, якостей окремих особистостей у контексті суспільного прогресу в цілому.

У новітню епоху освітня система за своїм життєво важливим значенням разом із технічними та технологічними інноваціями знаходиться на передових позиціях, які визначають національну безпеку держави, її зміцнення і прогресивний розвиток. Реалізація цих завдань здійснюється на двох магістральних шляхах – через формування багатогранної особистості з її спрямованістю на безперервний розвиток і самоідентифікацію та цілісної діяльності загалом державної системи освіти.

Різноманітні економічні, соціальні, політичні, духовно-ідеологічні та інші інновації можуть бути реалізовані за умови зваженої, цілеспрямованої освітньої політики щодо удосконалення концептуальних засад, форм і методів освітнього процесу. Системні позитивні трансформації у галузі освіти уможливають сталий соціальний розвиток, зміни соціальної структури, суспільний розквіт у цілому.

Діяльність вітчизняної системи освіти здійснюється під впливом інституційних змін у політичній, соціально-економічній, духовно-ідеологічних сферах. Трансформаційні перетворення структурних елементів освітнього середовища, удосконалення теорії і практики функціонування освіти, які відбуваються у нашій країні протягом останніх років визначаються сукупністю значущих об'єктивних чинників.

За таких умов актуальним є наукове дослідження усіх особливостей функціонування освітнього процесу, пошуку ефективних принципів, методів щодо навчання і виховання різних категорій і вікових груп вихованців. Філософська інтерпретація сутності новітніх педагогічних технологій забезпечуватиме методологічні підходи під час їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність, механізми та особливості формування і реалізації стратегії всебічного розвитку освіти в інституційному вимірі розглядаються у наукових працях О. Грішної, Б. Данилишина, О. Дніпрова, М. Долішнього, М. Згуровського, І. Зязюна, І. Каленюк, П. Кононенка, В. Кременя, С. Ніколаєнка, Т. Оболенської, В. Огнев'юка, А. Погрібного, О. Співаковського, П. Таланчука, В. Шинкарука та інших учених.

Сучасним тенденціям та закономірностям розвитку освітньої діяльності як однієї із найважливіших галузей суспільства присвячені дослідження українських науковців С. Гончаренка, К. Корсака, М. Легенького, М. Лещенко, О. Локшин, В. Лугового, Н. Ничкало, У. Парпан, П. Сауха, А. Сбруєвої, Ж. Таланової, А. Філіпенка, Т. Фінікова, І. Хомишин і багатьох інших.

У науковій літературі також репрезентовано філософську інтерпретацію феномену освіти в умовах сьогочасного цивілізаційного розвитку. Вітчизняні філософи В. Андрущенко, І. Бех, М. Бойченко, Б. Буняк, С. Клепко, В. Кремень, М. Лукашевич, М. Михальченко, А. Молчанова, Л. Романюк, З. Самчук, Н. Талалуєва та інші учені розробили теорію і методологію функціонування та модернізації освіти під впливом чинників суспільного прогресу.

Разом з тим, на нашу думку, багатоаспектність освітньої парадигми потребує подальшого удосконалення філософсько-методологічних підходів до розуміння і визначення її орієнтирів та чинників в умовах інноваційності, обґрунтування і впровадження нових педагогічних технологій тощо.

Метою статті є дослідження сутності філософсько-методологічних аспектів освіти як чинника суспільного розвитку, її впливу на соціально-економічні та духовно-ціннісні трансформації.

Виклад основного матеріалу. Освіта завжди є однією із провідних сфер суспільного життя, яка забезпечує, підтримує і розвиває соціум шляхом трансляції міжпоколінного соціокультурного знання та досвіду у цивілізаційному масштабі. Також важливий її комплексний вплив на багатоаспектний процес формування особистостей.

Нормативно-правові документи визначають сутність, структуру освіти, засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності, управління та контроль у сфері освіти тощо. Так, у Законі України «Про освіту» вказується: «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [1].

Як стверджують українські учені [2], ядром освітнього простору є система освіти, яка має складну змістовну та організаційну структуру, зокрема:

- державні вимоги, освітні стандарти та програми;
- організації освітньої діяльності та їх суб'єкти;
- органи державного, регіонального та місцевого управління освітою;
- організації, які здійснюють науково-методичне, ресурсне та інформаційно-технологічне забезпечення освітньої діяльності, а також оцінку якості освіти;
- громадські та державно-громадські об'єднання, що здійснюють діяльність у сфері освіти та беруть участь у мережевій формі реалізації освітніх програм.

Л. Рибалко констатує [3, с. 34], що освіта у педагогічній літературі розглядається як система, що постійно розвивається і постає не тільки як сукупність формальних інституцій, що забезпечують передачу молодому поколінню знань та навичок, не тільки як процес навчання – засвоєння цих знань і навичок; освіта, передусім, забезпечує соціалізацію особистості, що означає пристосування її до соціуму, засвоєння готових форм соціального життя, способів взаємодії з природою та суспільством і водночас

вироблення людиною власного соціального досвіду, свого стилю життя.

Освіта – це цілісний педагогічний процес формування особистістю свого образу, становлення самого себе. Вона включає процеси навчання і виховання, водночас передбачає соціалізацію та індивідуалізацію особистості, її фізичний, інтелектуальний, моральний і соціальний розвиток, а також гармонійний розвиток суспільства. Освіченою можна вважати людину, яка не лише закінчила школу, виш, а й готова до самостійного життя, вирішення життєвих труднощів і протиріч в інтересах людства, добра, справедливості, а головне – відповідальна за майбутнє своє та суспільства [3, с. 34].

Найголовнішими завданнями, на наш погляд, реалізації стратегічних завдань системи освіти і, зокрема, освітніх закладів полягає у тому, щоб:

- створити оптимальні умови для інтелектуального і морально-ціннісного розвитку людини;
- бути чинником формування наукового світогляду;
- забезпечити набуття молоддю комплексу фундаментальних знань про природу, суспільство, людину;
- генерувати цілісну сукупність соціальних навичок, необхідних для підвищення конкурентоспроможності особистості, її активної діяльності, забезпечення громадянської позиції;
- розвивати інноваційні підходи із впровадження радикальних суспільних змін, особливо в економічній сфері;
- сприяти формуванню інтелектуального потенціалу та еліти країни.

У будь-якому суспільстві соціальні верстви, які мають вищий рівень освіченості посідають найкращі позиції за шкалою соціального престижу. Тому існує пряма залежність переміщення людини за статусними характеристиками відповідно до рівня освіти. Освіта, таким чином, виступає одним із значущих індикаторів соціального статусу і способом здобування соціального успіху.

Пріоритетами розвитку освітнього комплексу, на думку В. Третяк [4], реалізація яких сприятиме досягненню головної мети його функціонування, втіленої у забезпеченні конституційних гарантій доступності та рівності прав громадян на отримання освіти, поліпшенні інтелектуальних та професійно-кваліфікаційних характеристик людського капіталу, підвищенні культурного рівня, є:

– спрямованість на регулярне покращення наукового рівня, фундаментальності та практикоорієнтованості базових і фахових знань, якість котрих гарантуватиме конкурентоспроможність споживачів освітніх послуг на ринку праці;

– поглиблення впливу всіх ланок освітнього комплексу на процеси соціалізації та всебічного розвитку особистості як найвищої соціальної цінності;

– становлення системи безперервної освіти на основі принципів її багатоступеневості структури та об'єднання освітнього простору.

Дослідження історичних аспектів розвитку філософської науки вказує на те, що вона завжди займалась проблемами освіти і виховання молодого покоління як важливих соціально обумовлених явищ, а вчення про них великою мірою орієнтувалися на відповідні філософські концепції. Філософія здійснює не тільки цілісну, наукову інтерпретацію змісту інституту освіти, але й постійно і системно сприяє формуванню ідеалів та цінностей як суспільства в цілому, так і окремих особистостей.

Специфіка сучасного світу, особливості його пізнання й освоєння визначають такі вимоги до людини, як усвідомлення реалій і особливостей сучасної цивілізації; розуміння цінності знання для самореалізації; збагачення мислення через освоєння сучасних методів наукового пізнання; пізнання світу в цілісності та єдності; творчий, інноваційний характер діяльності; особистісна самоактуалізація в житті; гармонійне поєднання стійкого світогляду, соціальних і моральних переконань з високою психологічною мобільністю, гнучкістю, адаптивністю [5].

Конкуренція, притаманна ринковому середовищу, вимагає швидкого впровадження інновацій, системного оновлення технологій, швидкого реагування на вимоги суспільства, яке динамічно змінюється. Разом з тим, можливість і бажання здобути якісну освіту продовжує залишатися однією із значущих життєвих цінностей особистостей, значним чинником соціального розвитку.

Специфіка педагогічної новації та технологія її застосування в освітньому процесі характеризується разом з використанням нового знання новітніх методів і прийомів педагогічної діяльності, конструювання моделей творчого змісту. Філософсько-методологічна рефлексія слугує тут засобом формування новаторських підходів [6].

Осучаснення нормативно-правових, організаційних механізмів, а також фінансового забезпечення усіх рівнів системи освіти забезпечить її відповідність перспективним напрямом соціально-економічного

розвитку і потребам суспільства загалом, сприятиме зростанню гнучкості та різноманітності конфігурацій надання освітніх послуг тощо.

Розвиток системи освіти в цілому окреслює індивідуалізацію процесу набуття знань, умінь і навичок, орієнтацію на формування їх практичного спрямування, а удосконалення системи професійної освіти – поширення можливостей освітнього процесу для підготовки кваліфікованих фахівців усіх галузей.

У змісті професійної освіти повинні відобразитися питання формування філософсько-методологічної культури, до структури якої входять професійна, аксіологічна, пізнавальна, комунікативна діяльності. Обов'язковим структурним елементом освітньо-наукової програми є філософсько-методологічний компонент, що впливає на формування діалектичного стилю мислення і передбачає комплексний аналіз філософської сутності змісту різноманітних теоретичних тверджень [6].

Основоположною сутністю філософсько-методологічних засад освіти є дослідження визначального значення знання для прогресивного суспільного розвитку. Цей принцип повинен бути значущим не лише для учених-теоретиків, але і для представників системи соціального управління, зокрема, у сфері освіти. Застосовуючи наукові надбання філософії у цілому, і, окремо її складові – методологію, гносеологію, аксіологію, фахівці-педагоги адаптують власну педагогічну діяльність до актуальних суспільних вимог, проектують напрями формування нових технологій навчання і виховання.

Філософські основи освіти також визначають їх взаємозв'язки з педагогікою, психологією, соціологією для обґрунтування фундаментальних основ освіти, її ролі і змісту у культурологічному (цивілізаційному) вимірі, розуміння ідеалу освіченості, сенс і своєрідність педагогічної діяльності тощо. На думку М. Міщенко [7], філософське обґрунтування сучасної освіти допоможе досягнути того рівня освіти та виховання, яке буде запорукою існування людства в майбутньому та дасть змогу подолати кризову ситуацію сучасності і в освіті, і в культурі.

Важливими завданнями філософії освіти є обґрунтування основоположних цілей, напрямів, моделей функціонування освітніх та виховних інститутів, основних якостей актуальної або перспективної освітньої системи. Наукові дослідження на основі філософського розуміння суспільства і людини повинні бути спрямовані на методологічну, гносеологічну, світоглядну довершеність освіти.

Висновки. Необхідною умовою для прогресивного суспільного поступу є реформування і модернізація системи освіти, що є об'єктивним базисом динамічного, цілісного соціально-економічного зростання суспільства, чинником демократичного розвитку і безпеки країни.

Система наукових знань про освіту, яка опирається на філософсько-методологічні засади досліджує і обґрунтовує закономірності зростання освітнього середовища в усіх проявах його багатоаспектності та різноманітності функціонування.

Подальші наукові розвідки філософських засад освіти можуть бути спрямовані на формування загальної теорії, аксіологічних основ, гносеологічних цілей, принципів, спрямованості освіти у нерозривній взаємодії з психологічними і педагогічними теоріями навчання і виховання.

Література:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 9.05.2023).

2. Дубинський О. Ю., Бараненко Д. В. Роль освіти в умовах становлення інформаційного суспільства. *Київський часопис права*. 2022. № 2. С. 7–12. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/154/142> (дата звернення: 10.05.2023).

3. Рибалко Л. М. Роль освіти в забезпеченні сталого розвитку суспільства. *Проблеми та перспективи розвитку економіки освіти регіону* : тези доп. на XII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. аспірантів, молодих учених та науковців, м. Кременчук, 27 квіт. 2017 р. Кременчук : Кременчуцький інститут «Університет імені Альфреда Нобеля», 2017. С. 32–36.

4. Третяк В. П. Роль освіти в соціально-економічному розвитку суспільства. *М. І. Туган-Барановський: творча спадщина та сучасна економічна наука*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. до 150-річчя з дня народження М. І. Туган-Барановського, м. Харків, 15–16 жовтня 2015 р. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. С. 268–272. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/3058/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0.pdf#page=268> (дата звернення: 12.05.2023).

5. Головань М. С. Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. Серія: педагогіка і психологія. 2011. Вип. 31. Ч. 1. С. 203–211. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download//2/Holovan_globalization; jsessionid 2D3855CC (дата звернення: 12.05.2023).

6. Бержанір А. Л. Формування філософсько-методологічної культури майбутніх докторів філософії. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. Вип. 2(7). С. 299–308. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244869](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244869).

7. Міщенко М. М. Філософські основи сучасної освіти (до проблеми гуманітаризації/гуманізації освітнього процесу). *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2012. № 31. С. 90–95. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50574124.pdf> (дата звернення: 14.05.2023).

References:

1. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII [On education: Law of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

2. Dubynskiy, O. Yu. & Baranenko, D. V. (2022) Rol osvity v umovakh stanovlennia informatsiinoho suspilstva [The role of education in the conditions of the formation of the information society]. *Kyivskiy chasopys prava – Kyiv Journal of Law*, 2, 7–12. Retrieved from <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/154/142> [in Ukrainian].

3. Rybalko, L. M. (2017) Rol osvity v zabezpechenni staloho rozvytku suspilstva [The role of education in ensuring the sustainable development of society]. Proceedings from: *XII Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. aspirantiv, molodykh uchenykh ta naukovtsiv «Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomiky osvity rehionu» – XII International scientific-practical. internet conf. graduate students, young scientists and scientists «Problems and prospects for the development of the economics of education in the region»* (pp. 32–36). Kremenchuk : Kremenchutskiy instytut «Universytet imeni Alfreda Nobelia» [in Ukrainian].

4. Tretiak, V. P. (2015) Rol osvity v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku suspilstva [The role of education in the socio-economic development of society]. Proceedings from: *mizhnar. nauk.-prakt. konf. do 150-richchia z dnia narodzhennia M. I. Tugan-Baranovskoho «M. I. Tugan-Baranovskiy: tvorchya spadshchyna ta suchasna ekonomichna nauka» – International. scientific-practical. conf. to the 150th anniversary of the birth of M. I. Tugan-Baranovsky «M. I. Tugan-Baranovsky: creative heritage and modern economic science»* (pp. 268–272). Kharkiv : KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].

5. Holovan, M. S. (2011) Analiz tendentsii rozvytku vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsii, intehratsii ta informatyzatsii suspilstva [Analysis of trends in the development of higher education in the context of globalization, integration and informatization of society]. *Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity. Seriya: pedahohika i psykhohohiia – Difficulties of modern pedagogical education. Series: pedagogy and psychology*, 31 (1), 203–211. Retrieved from https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download//2/Holovan_globalization;jsessionid2D38 [in Ukrainian].

6. Berzhanir, A. L. (2021) Formuvannia filosofsko-metodolohichnoi kultury maibutnikh doktoriv filosofii [Formation of the philosophical and methodological culture of future doctors of philosophy]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social work and social education*, 2(7), 299–308. Retrieved from [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244869](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244869) [in Ukrainian].

7. Mishchenko, M. M. (2012) Filosofski osnovy suchasnoi osvity (do problemy humanitaryzatsii/humanizatsii osvitnoho protsesu) [Philosophical foundations of modern education (on the problem of humanization/humanization of the educational process)]. *Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva – Actual problems of development of society*, 31, 90–95. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/50574124.pdf> [in Ukrainian].